

УДК 331.545 :316.662

Оксамитна С. М.

ПРЕСТИЖ ПРОФЕСІЙ І ЗАНЯТЬ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У статті представлено результати загальнонаціонального репрезентативного опитування щодо престижу професій і занять в українському суспільстві. Окрім загальних тенденцій, виявлено більшу чи меншу міру залежності оцінки престижу професій від статі, віку, освіти, місця проживання та соціального статусу індивідів. Представлені також: результати порівняння даних з двома попередніми дослідженнями.

Престиж професій і занять є традиційним предметом дослідження в соціології, оскільки вважається одним з показників соціальної диференціації та нерівності. У вітчизняній соціології подібні дослідження сягають початку 70-х років, але тривалий час не виходили за межі опитування щодо престижу і привабливості професій випускників шкіл м. Києва. Тільки з середини 90-х років дослідження вперше по-

ширилися на все доросле населення України. В 1999 р. співробітники відділу соціальних структур Інституту соціології НАН України спільно з фірмою «СОЦИС» провели третє повторне загальнонаціональне опитування з метою дослідження стану та динаміки оцінок престижу професій. Перше подібне дослідження проводилося в 1994 р., друге - 1996 р. Респонденти представляли всі основні соціально-демогра-

фічні й соціально-професійні категорії населення, як і всі регіони України. Перелік професій і занять, запропонованих для оцінювання, містив 31 найменування, куди увійшли різні за рівнем кваліфікації й освіти професії як розумової, так і фізичної праці, а також заняття сфери обслуговування. Це, звичайно, значно менше порівняно з кількістю професій, що пропонуються для оцінювання престижу західними соціологами. Індекси престижу професій розраховувалися як зважені середні арифметичні значень 1; 0,5; 0; -0,5; -1, які приписуються відповідям респондентів щодо міри престижності кожної професії: 1 - дуже високий престиж у суспільстві; 0,5 - високий; 0 - середній; 0,5 - низький; -1 - дуже низький.

Ієрархічно впорядкована шкала оцінок престижу професій за даними дослідження 1999 р. представлена у таблиці 1 Додатка. Як і в попередні роки, очолюють престижну ієрархію заняття висококваліфікованою розумовою працею, насамперед управлінською, але також законотворчою, юридичною, підприємницькою, медичною, науково-викладацькою діяльністю.

Середня частина рангованого ряду представлена різними за рівнем освіти, кваліфікації та видами праці заняттями. Тут залежність престижу професії від рівня необхідної освіти не є домінуючою ознакою ієрархічного впорядкування оцінок престижу. Престиж бухгалтерської та фермерської діяльності за величиною оцінки випереджає професію вчителя, військовослужбовця, агронома, інженера, ветеринара. Остання професія за престижністю поступається навіть медсестрі та продавцю. У нижній частині престижної ієрархії знаходимо професії виключно сфери обслуговування та фізичної праці.

До основних соціально-демографічних характеристик індивідів, що зазвичай мають значну соціально-диференціюючу силу, зараховують насамперед стать і вік. Досвід попередніх досліджень престижу професій і занять показав, що стать є маловпливовим чинником диференціації оцінювання престижу: у 1994 р. статистично значуща відмінність оцінок з боку опитаних чоловіків і жінок зафіксована тільки щодо чотирьох професій (лікар, фермер, будівельник і швачка); у 1996 р. - щодо п'яти професій (директор заводу, вчитель, учений, військовослужбовець, офіціант). Аналізоване дослідження 1999 р. фіксує тільки три статистично значущі відмінності між чоловіками і жінками щодо оцінювання престижності праці депутата, бухгалтера і ветеринара. Отже, стать залишається слабким соціально-диференціюючим чинником оцінювання престижу різних видів трудової зайнятості. Проте цікавим є той факт, що кожне

наступне дослідження фіксує статистично значущі відмінності в оцінках чоловіків і жінок щодо інших професій. Жодного разу такі відмінності не повторювалися.

На протигагу статі, вік респондентів виявляє себе значно впливовішим чинником соціальної диференціації, особливо коли індивіди належать до різних поколінь з відмінним життєвим і трудовим досвідом. Не вдаючись до детального порівняння оцінок респондентів усіх вікових груп, виокремимо тільки тих, хто стоїть на порозі трудового життя або ж зовсім недавно його розпочав (16-29 років) та тих, хто перебуває на завершальному етапі трудової діяльності або ж уже на заслуженому відпочинку (55 років і старші). У таблиці 2 Додатка представлені ранговані індекси престижу професій за оцінками цих двох виокремлених груп респондентів. Статистично значуще відмінними є оцінки 15 професій (у таблиці вони позначені *), з яких 14, що належать до різного рівня освіти і кваліфікації (лікар, учений, учитель, агроном, військовослужбовець, медсестра, ветеринар, інженер, телемеханік, водій, будівельник, майстер-годинник, слюсар, механізатор) оцінюються вище людьми з більшим життєвим і трудовим досвідом. Протилежний вектор оцінювання зафіксовано лише щодо заняття з надання юридичної допомоги населенню, установам і підприємствам, захисту їхніх інтересів у суді, тобто адвокатської діяльності. Молодь вище оцінює престижність такої діяльності у сучасному суспільстві, ніж ті, кому за 55 років.

Отже, вік і життєвий досвід є підставою для того, щоб по-різному оцінювати престижність різних видів трудової діяльності, але не підставою для відмінного бачення усєї соціально-професійної ієрархії. Обидві агреговані шкали оцінок престижу респондентів 16-29 років і старших 55 років є загалом дуже подібними. Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена між ними становить 0,98, що свідчить про однаковість сприйняття різних видів зайнятості як певної соціальної ієрархії, незважаючи на статистично значущі відмінності абсолютних значень оцінок престижу.

Рівень освіти респондентів також традиційно вважається одним з основних чинників соціальної диференціації та відмінностей у поглядах, ціннісних орієнтаціях, оцінюванні різноманітних явищ і соціальних процесів. Престижність заняття не є винятком. Загалом 15 професій і занять мають статистично значуще відмінні індекси престижу, якщо рівень освіти респондентів (початкова і неповна середня; середня загальна і середня спеціальна; вища і незакінчена вища) вважати незалежною змінною (див. табл. 3 Додатка).

Зафіксовані відмінності мають одну домінуючу тенденцію: чим нижчий рівень освіти респондентів, тим вища оцінка престижу заняття. Це стосується 14 професій з 15: депутат, лікар, учений, викладач вузу, актор, фермер, учитель, військовослужбовець, агроном, інженер, медсестра, ветеринар, водій, механізатор. Лише щодо заняття адвоката така тенденція не є характерною.

Одним з емпіричних узагальнень, зроблених на підставі багаторічного досвіду дослідження престижу занять, є висновок про так званий «професійний егоїзм»: опитувані зазвичай вище оцінюють професії, які мають самі або близькі до їхніх власних. Для нашого суспільства така тенденція, очевидно, не є характерною. Якщо показником статусу зайнятості вважати рівень освіти, то оцінювання респондентами з різних освітніх груп престижності, наприклад низки традиційних занять висококваліфікованої розумової праці (лікар, учений, викладач вузу, актор, учитель, військовослужбовець, агроном, інженер, ветеринар), відбувається не як вияв «професійного егоїзму», а скоріше як вияв «професійної самозневаги». З наведеної нижче таблиці видно, що виокремлені традиційні заняття, які для їхнього практикування потребують виключно вищої освіти, найнижче оцінюються саме респондентами з такою освітою.

Отже, на оцінювання престижності тих чи тих професій і занять у нашому суспільстві статистично значуще впливає рівень освіти, досягнутий самими респондентами. Але це стосується тільки абсолютних значень індексів престижу. Відмінність в оцінках, як і у випадку з ві-

ком респондентів, супроводжується однакоvim баченням престижної ієрархії загалом. Коефіцієнти рангової кореляції між шкалами престижу, побудованими за оцінками респондентів трьох груп, виокремлених за рівнем освіти, є близькими до 1: з середньою та вищою освітою - 0,99, з неповною середньою та середньою освітою - 0,98, з неповною середньою та вищою освітою - 0,97.

Чи залежать оцінки престижу занять від місця проживання респондентів? Очевидно, так, якщо мати на увазі насамперед величину того населеного пункту, де респондент мешкає і є чи був залученим до сфери трудової діяльності. Адже величина місця проживання - це не просто кількість людей, з якими ти поділяєш спільний безпосередній життєвий простір, це, насамперед, можливості вибору професії, одержання освіти і обсяг ринку праці, який дає вкрай обмежені чи значно ширші можливості для пошуку і зміни місця роботи, заняття взагалі. Щоб переконатися у впливовості чинника місця проживання на оцінювання престижності професій, серед респондентів аналізованого дослідження були виокремлені три категорії: мешканці великих міст з населенням понад 500 тис, мешканці всіх інших міст, а також ті, хто проживає у селищах міського типу та селах. Індеси престижу професій і занять в оцінках цих трьох категорій респондентів представлені у табл. 4 Додатка.

Не вдаючись до детального аналізу, відзначимо кілька цікавих тенденцій. Хоч як дивно, але серед мешканців великих міст та сіл і селищ міського типу виявилось багато спільного в оцінках престижу занять. Добре відомо, що у великих містах значно більші можливості для вибору і зміни заняття, більшість професій є масовими. Ринок праці в маленьких містечках і селах є зовсім іншим, велика кількість занять, особливо висококваліфікованої розумової праці, там не представлені взагалі. Проте престижність половини занять з аналізованого вище переліку оцінюється саме у великому місті й селі порівняно з іншими містами. До того ж усі ці заняття потребують вищої освіти або належать до підприємницько-комерційної діяльності, а саме: вчитель, журналіст, директор заводу, міністр, викладач вузу, підприємець, учений, депутат, актор, комерсант, військовослужбовець, керівник банку, лікар, ветеринар.

Друга тенденція - це прямо пропорційне зростання престижності занять зі збільшенням величини населеного пункту. До таких професій належить лише одна, що потребує вищої освіти (адвокат), а решта представляє переважно

Таблиця 1. Індеси престижу занять, що потребують вищої освіти, за оцінками респондентів з різними рівнями освіти

Професія, заняття	Освіта респондента		
	Початкова, неповна середня	Середня загальна і спеціальна	Незакінчена вища і вища
Лікар	0,398	0,343	0,331
Вчений	0,378	0,246	0,220
Викладач вузу	0,355	0,293	0,254
Актор	0,135	0,079	-0,008
Вчитель	0,044	-0,061	-0,162
Військовослужбовець	0,010	-0,093	-0,158
Агроном	-0,046	-0,171	-0,198
Інженер	-0,058	-0,159	-0,222
Ветеринар	-0,093	-0,188	-0,240

сферу обслуговування та фізичної праці: телемеханік, будівельник, перукар, водій, майстер-годинник, швачка, механізатор, слюсар, адвокат, офіціант, бухгалтер. Зі зменшенням величини населеного пункту зростає престижність лише двох занять: продавця та інженера.

Серед представленого переліку професій і занять є чотири, які найбільшою мірою пов'язані з обробіткою землі, вирощуванням рослин та тваринництвом: фермер, механізатор, ветеринар і агроном. Тільки престиж двох останніх мешканцями сільської місцевості оцінюється вище, аніж міськими жителями. Механізатор - одна з найпоширеніших професій у сільському господарстві, навпаки, одержала порівняно нижчу оцінку з боку саме сільських мешканців. Фермерство як альтернатива колективним господарствам та загалом перспективне для нашої країни заняття найвищу оцінку престижності одержало там, де воно навряд чи практикується, - у містах, окрім великих, але не серед мешканців сіл і селищ.

Систематичний вплив соціального статусу індивіда на оцінювання престижу заняття як підтверджувався, так і спростовувався за результатами неодноразово проведених досліджень. За нашими даними, вплив статусу зайнятості є очевидним. Серед респондентів, які на момент опитування мали постійне місце роботи, вдалося виокремити 4 категорії: керівники та спеціалісти з вищою освітою; спеціалісти з середньою спеціальною освітою та службовці; робітники в промисловості; робітники в сільському господарстві. У тому, що соціальний статус суттєво впливає на оцінювання престижу занять, легко пересвідчитися, поглянувши на узагальнені дані таблиці 5 Додатка.

Абсолютні значення індексів престижу дійсно є суттєво відмінними серед представників різних статусів зайнятості. Але найважливіше те, що уявлення про ієрархічне впорядкування занять також зазнає суттєвішого впливу з боку чинника соціального статусу, порівняно з усіма іншими згадуваними раніше незалежними змінними. Найменш подібними є престижні ієрархії, побудовані за оцінками робітників сільського господарства та всіх інших виокремлених категорій. Відповідні коефіцієнти рангової кореляції мають такі значення:

$r = 0,89$ - шкали керівників, спеціалістів з вищою освітою та робітників сільського господарства;

$r = 0,92$ - шкали спеціалістів з середньою спеціальною освітою, службовців та робітників сільського господарства;

$r = 0,92$ - шкали робітників промисловості та робітників сільського господарства;

$r = 0,96$ - шкали керівників, спеціалістів з вищою освітою та спеціалістів з середньою спеціальною освітою, службовців;

$r = 0,97$ - шкали керівників, спеціалістів з вищою освітою та робітників промисловості;

$r = 0,98$ - шкали спеціалістів з середньою спеціальною освітою, службовців та робітників промисловості.

Отже, найменш подібними є уявлення про ієрархічну впорядкованість професій і занять, притаманні робітникам сільського господарства та всім іншим категоріям за соціальним статусом. Звичайно, мова не йде про конструювання альтернативних престижних ієрархій, але відмінності у побудові престижних ієрархій суттєві, навіть між, здавалось би, соціально ближчими категоріями робітників у промисловості та сільському господарстві.

Як уже зазначалося, дослідження престижу професій і занять у 1999 р. було третім повторним. То ж маємо змогу відстежувати динаміку оцінювання престижу. А про те, що такі зміни відбуваються, свідчить і досвід двох попередніх досліджень, і соціально-економічна ситуація в країні, яка, крім усього, характеризується постійними змінами на ринку праці, збільшенням рівня безробіття, заборгованості по виплаті заробітної плати тим чи іншим професійним категоріям тощо. Нестабільність соціально-економічної ситуації в країні супроводжується швидкими і суттєвими змінами престижної свідомості дорослого населення. Підставою для такого твердження є результати трьох повторних досліджень, представлені у таблиці 1 Додатка. Якщо за даними дослідження 1996 р. було зафіксовано статистично значущі відмінності оцінок престижу 15 професій із 31, порівняно з 1994 р., то порівняння індексів престижу за даними 1996 р. та 1999 р. зафіксувало такі зміни щодо 23 професій і занять (у табл. 1 Додатка вони позначені *).

Домінуючим напрямком відмінностей є посилення тенденції* вважати престиж професій низьким і дуже низьким. Серед таких опинилися заняття і розумової, і фізичної праці різних рівнів кваліфікації: підприємець, комерсант, бухгалтер, фермер, військовослужбовець, агроном, медсестра, продавець, ветеринар, телемеханік, перукар, водій, офіціант, будівельник, майстер-годинник, слюсар, швачка, механізатор. Тільки щодо 5 професій і занять зміна узагальненого індексу відбулася в бік статистично значущого зростання. Це заняття висококваліфікованою управлінською та інтелектуальною діяльністю: міністр, депутат, адвокат, викладач вузу та вчитель.

Швидкість та суттєвість змін престижної свідомості дорослого населення України підтвер-

джується також значенням коефіцієнтів рангової кореляції. Через невеликі проміжки часу не відтворюються не тільки абсолютні значення оцінок престижу, а й ієрархічна впорядкованість занять не є ідентичною. Наприклад, оцінки престижу таких професій, як учитель, інженер, медсестра, телемеханік, перукар, офіціант, будівельник, протягом останніх 5 років здійснювали суттєві висхідні чи низхідні переміщення вздовж престижної ієрархії. Загалом коефіцієнт рангової кореляції між даними досліджень

1996-го та 1999 рр. становить 0,91. Порівняння результатів останнього дослідження з даними 1994 р. свідчить про ще меншу подібність престижних ієрархій, адже коефіцієнт рангової кореляції становить лише 0,86. Отже, усталеність і часова стабільність ієрархій престижу професій і занять, що є одним з емпірично підтверджених узагальнень західної соціології, значно меншою мірою притаманна українському суспільству як перехідному від одного політичного і соціально-економічного ладу до іншого.

ДОДАТОК

Таблиця 1. Індекси престижу професій і занять

Професія, заняття	1999 р.		1996 р.		1994 р.	
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
Керівник банку	0,758	1	0,731	1	0,727	1
Міністр	0,752*	2	0,699*	2	0,721	2
Депутат	0,585*	3	0,511*	4	0,455	6
Директор заводу	0,539	4	0,554	3	0,576	3
Адвокат	0,517*	5	0,485*	5	0,440	7
Підприємець	0,367*	6	0,432*	6	0,506	4
Лікар	0,362	7	0,370	8	0,333	8
Комерсант	0,335*	8	0,430*	7	0,465	5
Викладач вузу	0,310*	9	0,201*	12	0,160	13
Вчений	0,289	10	0,270	10	0,245	10
Журналіст	0,259	11	0,266	11	0,240	12
Бухгалтер	0,194*	12	0,294*	9	0,288	9
Актор	0,098	13	0,097	15	0,073	17
Фермер	0,064*	14	0,164*	13	0,146	14
Вчитель	-0,032*	15	-0,096*	25	-0,030	23
Художник	-0,054	16	-0,061	22	-0,019	21
Військовослужбовець	-0,062*	17	0,010*	18	-0,039	24
Агроном	-0,111*	18	0,062*	16	0,091	16
Інженер	-0,127	19	-0,148	28	-0,147	29
Медсестра	-0,135*	20	-0,038*	21	-0,060	27
Продавець	-0,136*	21	0,098*	14	0,242	11
Ветеринар	-0,160*	22	-0,032*	19	-0,046	26
Телемеханік	-0,195*	23	0,022*	17	0,111	15
Перукар	-0,215*	24	-0,097*	26	-0,008	19
Водій	-0,225*	25	-0,071*	23	-0,026	22
Офіціант	-0,241*	26	-0,079*	24	0,063	18
Будівельник	-0,274*	27	-0,033*	20	-0,013	20
Майстер-годинникар	-0,323*	28	-0,121*	27	-0,066	28
Слюсар	-0,367*	29	-0,188*	29	-0,164	30
Швачка	-0,367	30	-0,190*	30	-0,044*	25
Механізатор	-0,379	31	-0,202	31	-0,170	31

Таблиця 2. Залежність оцінок престижу від віку респондентів

Професія, заняття	Вік респондентів			
	16-29 років		55 років і більше	
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
Керівник банку	0,785	1	0,733	1
Міністр	0,772	2	0,738	2
Адвокат	0,558*	3	0,485*	5
Депутат	0,588	4	0,598	3
Директор	0,545	5	0,558	4
Підприємець	0,400	6	0,364	8
Лікар	0,341*	7	0,423*	6
Комерсант	0,338	8	0,325	10
Викладач вузу	0,281	9	0,336	9
Вчений	0,264*	10	0,365*	7
Журналіст	0,247	11	0,279	11
Бухгалтер	0,188	12	0,213	12
Фермер	0,188	13	0,052	15
Актор	0,167	14	0,098	13
Художник	-0,068	15	-0,026	18
Військовослужбовець	-0,096*	16	0,029*	16
Вчитель	-0,107*	17	0,081*	14
Агроном	-0,172*	18	-0,012*	17
Медсестра	-0,187*	19	-0,060*	19
Ветеринар	-0,207*	20	-0,063*	20
Інженер	-0,130*	21	-0,064*	21
Продавець	-0,137	22	-0,126	22
Перукар	-0,202	23	-0,228	25
Телемеханік	-0,241*	24	-0,155*	23
Офіціант	-0,248	25	-0,244	27
Водій	-0,260*	26	-0,183*	24
Будівельник	-0,304*	27	-0,235*	26
Майстер-годинникар	-0,357*	28	-0,286*	28
Швачка	-0,394	29	-0,333	31
Слюсар	-0,403*	30	-0,316*	30
Механізатор	-0,408*	31	-0,295*	29

Таблиця 3. Залежність оцінок престижу від освіти респондентів

Професія, заняття	Початкова, неповна середня		Середня загальна і спеціальна		Незакінчена вища і вища	
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
Міністр	0,757	1	0,754	2	0,695	2
Керівник банку	0,741	2	0,766	1	0,769	1
Депутат	0,623*	3	0,579	3	0,492*	5
Директор заводу	0,563	4	0,530	5	0,508	3
Адвокат	0,479*	5	0,541*	4	0,523	4
Лікар	0,398*	6	0,343	7	0,331*	7
Вчений	0,378*	7	0,246*	11	0,220*	11
Підприємець	0,367	8	0,364	6	0,382	6

Продовження табл. 3

Професія, заняття	Початкова, неповна середня		Середня загальна і спеціальна		Незакінчена вища і вища	
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
Викладач вузу	0,355*	9	0,293	9	0,254*	10
Комерсант	0,354	10	0,336	8	0,279	8
Журналіст	0,254	11	0,259	10	0,271	9
Бухгалтер	0,199	12	0,189	12	0,202	12
Актор	0,135*	13	0,097*	13	-0,008*	13
Фермер	0,056	14	0,080*	14	0,011*	14
Вчитель	0,044*	15	0,056*	15	-0,162*	17
Військовослужбовець	0,010*	16	-0,088*	17	-0,158*	16
Художник	-0,027	17	-0,066	16	-0,076	15
Агроном	-0,046*	18	-0,136*	19	-0,198*	19
Інженер	-0,058*	19	-0,153*	21	-0,222*	22
Медсестра	-0,090*	20	-0,151*	20	-0,201*	20
Ветеринар	-0,093*	21	-0,188*	22	-0,240*	24
Продавець	-0,126	22	-0,132	18	0,186	18
Телемеханік	-0,199	23	-0,190	23	-0,205	21
Водій	-0,200*	24	-0,229	25	-0,288*	28
Перукар	-0,229	25	-0,204	24	-0,227	23
Офіціант	-0,261	26	-0,230	26	-0,235	25
Будівельник	-0,278	27	-0,275	27	-0,261	26
Механізатор	-0,330*	28	-0,401*	31	-0,427*	31
Слюсар	-0,336	29	-0,389	30	-0,365	29
Майстер-годинникар	-0,342	30	-0,318	28	-0,286	27
Швачка	-0,371	31	-0,356	29	-0,406	30

Таблиця 4. Залежність оцінок престижу від місця проживання респондентів

Професія	Великі міста (понад 500 тис.)		Інші міста		Села і селища міського типу	
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
Керівник банку	0,805	1	0,735	1	0,755	2
Міністр	0,734	2	0,720	2	0,810	1
Депутат	0,628	3	0,489	4	0,691	3
Директор заводу	0,591	4	0,468	5	0,603	4
Адвокат	0,580	5	0,511	3	0,481	5
Лікар	0,426	6	0,317	7	0,379	9
Підприємець	0,382	7	0,338	6	0,400	7
Комерсант	0,344	8	0,292	8	0,393	8
Викладач вузу	0,308	9	0,283	9	0,310	10
Журналіст	0,303	10	0,237	10	0,259	11
Бухгалтер	0,291	11	0,185	12	0,142	12
Вчений	0,273	12	0,213	11	0,405	6
Актор	0,169	13	0,044	14	0,126	13
Фермер	0,004	14	0,115	13	0,034	14
Художник	0,040	15	-0,094	16	-0,063	19
Вчитель	-0,009	16	-0,085	15	0,025	15

Продовження табл. 4

Професія	Великі міста (понад 500 тис.)		Інші міста		Села і селища міського типу	
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
Військовослужбовець	-0,065	17	-0,114	17	0,013	16
Ветеринар	-0,117	18	-0,222	24	-0,106	21
Агроном	-0,123	19	-0,160	21	-0,037	17
Медсестра	-0,125	20	-0,147	20	-0,123	22
Перукар	-0,125	21	-0,197	23	-0,304	26
Водій	-0,137	22	-0,225	25	-0,285	24
Телемеханік	0,141	23	-0,189	22	-0,240	23
Продавець	-0,163	24	-0,145	19	-0,104	20
Офіціант	-0,165	25	-0,243	26	-0,295	25
Будівельник	-0,186	26	-0,268	27	-0,344	27
Інженер	-0,218	27	-0,134	18	-0,050	18
Майстер-годинникар	-0,274	28	-0,307	28	-0,380	28
Слюсар	-0,325	29	-0,359	30	-0,408	30
Швачка	-0,335	30	-0,339	29	-0,428	31
Механізатор	-0,346	31	-0,377	31	-0,404	29

Таблиця 5. Залежність оцінок престижу від соціального статусу респондентів

Професія, заняття	Керівники, спеціалісти з вищою освітою		Спеціалісти з середньою освітою, службовці		Робітники в промисловості		Робітники в сільському господарстві	
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
Керівник банку	0,782	1	0,746	2	0,779	1	0,816	1
Міністр	0,744	2	0,771	1	0,780	2	0,795	2
Депутат	0,530	3	0,633	3	0,601	3	0,671	3
Адвокат	0,494	4	0,507	4	0,549	5	0,436	7
Директор заводу	0,494	5	0,481	5	0,534	4	0,649	4
Підприємець	0,417	6	0,349	6	0,304	9	0,538	6
Комерсант	0,294	7	0,331	7	0,328	6	0,419	8
Лікар	0,282	8	0,295	9	0,320	7	0,410	9
Журналіст	0,273	9	0,224	10	0,223	11	0,276	11
Викладач вузу	0,262	10	0,317	8	0,306	8	0,397	10
Вчений	0,226	11	0,192	12	0,271	10	0,603	5
Бухгалтер	0,172	12	0,193	11	0,115	12	0,244	12
Фермер	0,041	13	0,091	13	0,074	14	-0,141	22
Актор	0,024	14	-0,004	14	0,090	13	0,079	15
Художник	-0,076	15	-0,120	17	-0,072	16	-0,026	19
Телемеханік	-0,159	16	-0,212	22	-0,195	22	-0,269	23
Вчитель	-0,167	17	-0,107	16	-0,033	15	0,103	13
Агроном	-0,180	18	-0,158	19	-0,182	20	0,026	17
Військовослужбовець	-0,195	19	-0,094	15	-0,101	17	0,000	18
Перукар	-0,208	20	-0,225	23	-0,222	23	-0,295	24
Медсестра	-0,213	21	-0,200	21	-0,148	18	-0,090	21
Продавець	-0,224	22	-0,147	18	-0,176	19	-0,026	20
Офіціант	-0,224	23	-0,236	25	-0,258	25	-0,436	27
Інженер	-0,224	24	-0,230	24	-0,190	21	0,090	14

Продовження табл. 5

Професія, заняття	Керівники, спеціалісти з вищою освітою		Спеціалісти з середньою освітою, службовці		Робітники в промисловості		Робітники в сільському господарстві	
	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг
Водій	-0,238	25	-0,252	26	-0,272	27	-0,321	25
Майстер-годинникар	-0,262	26	-0,342	28	-0,316	28	-0,645	31
Ветеринар	-0,265	27	-0,189	20	-0,253	24	0,039	16
Будівельник	-0,297	28	-0,312	27	-0,260	26	-0,474	30
Швачка	-0,385	29	-0,435	30	-0,393	30	-0,449	29
Слюсар	-0,391	30	-0,395	29	-0,385	29	-0,449	28
Механізатор	-0,448	31	-0,470	31	-0,461	31	-0,423	26

S. M. Oksamytna

OCCUPATIONAL PRESTIGE IN THE UKRAINIAN SOCIETY

The paper analyses results of the representative public opinion survey on occupational prestige in the Ukrainian society. Besides of general trends it is identified dependency of occupation prestige estimation on respondent's gender, age, education, place of residence and social status. The last research data are compared with the previous results.